

هیئت داوران نشریه این دوره

دکتر احمدپور، جواد (دانشگاه صنعتی نوشیروانی بابل)
 مهندس اشراقی آذر، هدایت (شرکت مشاوران سازه)
 دکتر اعلائی، جمال (پژوهشگاه صنعت نفت)
 دکتر بابایی، آزاده (دانشگاه صنعتی شریف)
 دکتر پروینی، مهدی (دانشگاه سمنان)

دکتر جعفری نصر، محمدرضا (پژوهشگاه صنعت نفت)
 دکتر حسینی نژادفراهانی، محمدرضا (پژوهشگاه صنعت نفت)
 دکتر حق‌شناس فرد، مسعود (دانشگاه صنعتی اصفهان)
 دکتر خدیویپارسی، پرسا (دانشگاه تهران)
 دکتر خوش‌فطرت، علی‌برادر (دانشگاه صنعتی سهند)
 دکتر سالم، امین (دانشگاه صنعتی سهند)
 دکتر سالم، شیوا (دانشگاه صنعتی ارومیه)

دکتر سمیعی، لیلا (پژوهشگاه صنعت نفت)
 دکتر شهرآبادی، عباس (پژوهشگاه صنعت نفت)
 مهندس عزیزپور، هدایت (دانشگاه تهران)
 مهندس گوگل، مهدی (پژوهشگاه صنعت نفت)
 دکتر موسوی، محمود (دانشگاه فردوسی مشهد)
 دکتر وزیری، سید عباس (دانشگاه امام حسین (ع))
 دکتر یوسفی امیری، طاهر (دانشگاه اراک)

لزوم رعایت استانداردهای دفاع از پایان‌نامه‌ها

در طی سال‌های گذشته به‌ویژه دهه اخیر، شاهد رشد فزاینده و شتابان تحصیلات تکمیلی در سراسر کشور بوده و هستیم که این موضوع می‌تواند فرصت استثنایی در اختیار برنامه‌ریزان و مسئولین امر قرار داده تا به این ترتیب از نیروی تحصیل کرده جوان و باانگیزه در مسیر رشد، توسعه و بالندگی کشور بهره‌مند گردند. از سویی دیگر، چنانچه حداقل‌های لازم در حین فرایند آموزش و پژوهش رعایت نگردد نه تنها از این فرصت ارزنده بهره‌گیری بهینه حاصل نمی‌شود بلکه حتی خود می‌تواند تهدیدی جدی محسوب گردد؛ لذا از آنجایی که در بیشتر موارد، از جمله در برنامه توسعه آموزش عالی در کشور شاهد افراط و تفریط‌های بی‌رویه و نامسنجی هستیم، برای رهایی از این چرخه نامطلوب بایستی الزامات اساسی و استانداردهای اصولی را فدای هیچ‌گونه مصلحت‌اندیشی و منافع زودگذر خاصی ننماییم. بدیهی است برای دستیابی به همین چارچوب‌ها و حفظ پیوسته و مستمر آنها که در آیین‌نامه‌های موجود نیز به آنها تصریح شده است، عوامل متعدد و گوناگونی مؤثرند که در این میان نقش استادان راهنما تعیین‌کننده و بلاشک سرنوشت‌ساز است.

امروزه، شوربختانه شاهدیم که برخی مواقع جلسات دفاع دانشجویان تحصیلات تکمیلی حتی در مقاطع دکتری با کیفیت نازلی برگزار می‌شود و در بعضی اوقات حساسیت‌ها و چارچوب‌هایی که مستلزم دفاع از پایان‌نامه یک دانش‌آموخته مهندسی است رعایت نمی‌گردد و در بسیاری موارد به صرف اینکه استاد راهنما کار را تأیید نموده حتی هیات داوران نیز با اغماض و چشم‌پوشی تمایلی به ارزیابی مجدانه و موشکافانه پایان‌نامه دانشجویان نشان نمی‌دهند. اخیراً یکی از مسئولین دانشگاه آزاد اعلام نمود که "حدود نود درصد پایان‌نامه‌ها، کپی‌برداری است".

همان‌گونه که مطلعیم هر دانشکده یا گروه مهندسی شیمی قوانین داخلی خود را برای صدور مجوز دفاع از پایان‌نامه لحاظ می‌نماید به عنوان مثال، داشتن دو مقاله ISI با کیفیت یک (Q1)، یا این که جمع امتیازات ضرایب تأثیر مقالات مستخرج از پایان‌نامه دانشجویان از عددی

مثل ۳ یا ۴ کمتر نباشد، همچنین در جایی دیگر شرط لازم برای دفاع را صرفاً داشتن دو یا حداقل یک مقاله ISI با هر کیفیتی می‌دانند. به‌علاوه، برخی مؤسسات بر آیین‌نامه مقطع دکتری تکیه کرده و چاپ یک مقاله علمی-پژوهشی مستخرج از رساله دانشجویی را شرط دفاع از رساله تعیین شده است. اما نکته مهم اینجاست که بعضی از مجلات عمدتاً خارجی از استانداردهای لازم برخوردار نیستند و صرفاً با اخذ وجهی در قالب "دسترسی آزاد" بدون ارزیابی جدی نسبت به صدور پذیرش و چاپ مقاله اقدام می‌نمایند که این‌گونه مجلات در برخی اوقات حتی از مجلات علمی-ترویجی داخل نیز راحت‌تر مقاله پذیرش و منتشر می‌نمایند. ضمناً بماند اینکه حتی تعدادی از این مجلات نه در موضوع و در نه دسته‌بندی موضوعی، در حوزه انتشاراتی خود؛ رشته مهندسی شیمی را لحاظ نکرده‌اند. کوتاه سخن این که، برخی از دانش‌آموختگان، استانداردهای لازم و حتی صوری و قانع‌کننده را به هنگام دفاع از پایان‌نامه با خود نداشته و اینجاست که اساتید محترم راهنما نقش تعیین‌کننده و مهمی را عهده دار می‌باشند؛ چرا که ضمن تلاش و کوشش مضاعف، نمی‌بایست اجازه دهند هر دانش‌آموخته با هر کیفیتی از فیلتر جلسه دفاع عبور نماید. البته موارد اجمالی در اینجا، به معنی آن نیست که تمامی دانشگاه‌ها و اساتید محترم راهنما چنین می‌کنند بلکه اشاره به معضلی است که در حال حاضر گریبانگر جامعه علمی شده است و همگان از جمله جامعه مهندسی شیمی و به‌ویژه انجمن مهندسی شیمی وظیفه دارد هر چه سریع‌تر چاره‌اندیشی نموده و به‌هیچ‌وجه کیفیت و رعایت اصول علمی را قربانی منافع نازل و غیر اصولی ننمایم و ترتیباتی اتخاذ گردد که این حداقل‌های لازم، رعایت گردد.

غلامحسین صدیقیان

عضو هیئت علمی دانشگاه کاشان

و عضو هیئت تحریریه مجله